

quam fiat, & tunc dicitur possibilis; quando autem iam est in actu, transit à possibilitate in necessitatem; & totum hoc subiacet celestibus motibus, & sic non tollitur quin aliquando effectus sit possibilis, licet necessarium sit effectum illum quandoque produci. Sic enim Albumasar in I. Lib. sui Introductorii defendere nititur possibile.

Non est autem possibile quod secundum hunc modum possibile defendatur. Possibile enim quoddam est quod ad necessarium sequitur: nam quod necesse est esse, possibile est esse: quod enim non possibile est esse, impossibile est esse: & quod impossibile est esse, necesse est non esse. Igitur quod necesse est esse, possibile est esse: quod enim non possibile est esse, impossibile est esse. Hoc autem est impossibile. Ergo impossibile est quod aliquid necesse sit esse, & tamen non sit possibile illud esse: ergo possibile esse sequitur ad necesse esse. Hoc autem possibile non est necessarium defendere: quia non contra hoc effectus ex necessitate causari dicuntur; sed contra possibile quod opponitur necessario, prout dicitur possibile quod potest esse, & non esse. Non autem dicitur aliquid per hunc modum possibile, & contingens ex hoc solum quod quandoque sit in potentia, & quandoque in actu, ut prædicta responsio præsupponit: nam sic etiam in motibus celestibus est possibile, & contingens: non enim semper est conjunctio, vel oppositio Solis, aut Lunæ in actu, sed quandoque quidem in actu, quandoque autem in potentia; quæ tamen necessaria sunt, cum de his dentur demonstrationes. Sed possibile, vel contingens, quod opponitur necessario, hoc in sua ratione habet quod non sit necesse illud fieri quando non est, quod quidem est; quia non de necessitate sequitur ex causa sua; (1) sicut etiam dicimus, Sortem esse sessurum esse contingens, ipsum autem esse moriturum, esse necessarium, quia secundum horum ex causa sua de necessitate sequitur, non autem primum. Si ergo ex motibus celestibus de necessitate sequitur quod eorum effectus sint quandoque futuri, tollitur possibile, & contingens quod necessario opponitur.

Sciendum est autem, quod ad probandum effectus celestium corporum ex necessitate provenire, Avicenna in sua Metaphysica Lib. X. cap. 1. utitur tali ratione. Si enim effectus aliquis celestium corporum impeditur, oportet quod hoc sit per aliquam causam voluntariam, vel naturalem. Omnis autem causa voluntaria, vel naturalis reducitur ad aliquod celeste principium. Ergo impedimentum effectuum celestium corporum procedit ex aliquibus celestibus principiis. Impossibile est ergo quod si totus ordo celestium corporum simul accipiatur, quod effectus ejus unquam cesserit: unde concludit quod corpora celestia faciunt necessario esse debere effectus in istis inferioribus tam voluntarios, quam naturales. Hæc autem ratio, ut Aristoteles in II. Physic. text. comm. xl. & infra dicit, fuit quorundam antiquorum, qui negabant casum, & fortunam, per hoc quod cujuslibet effectus est aliqua causa determinata. Posita autem causa ponitur effectus de necessitate; & sic cum omnia de necessitate proveniant, non est aliquid fortuitum, neque casuale. Hanc autem rationem ipse Aristoteles solvit XIV. Metaphys. text. comm. vii. negando duas propositiones quibus hæc ratio utitur. Quarum una est quod posita causa quacumque, necesse sit ejus effectum poni. Hoc enim non oportet in omnibus causis: quia aliqua

(1) Al. sicut enim: forte sic enim.

causa licet sit per se & proprie causa sufficiens aliqujus effectus, potest tamen impediri ex concursu alterius causæ, ut non sequatur effectus. Alia propositio est quam negat, quod non omne quod est quocumque modo, habet causam per se, sed solum ea quæ sunt per se; quæ autem sunt per accidens, non habent aliquam causam: sicut quod sit musicum, habet aliquam causam in homine; quod autem homo sit simul albus, & musicus, non habet aliquam causam. Quæcumque enim sunt simul propter aliquam causam, ordinem habent ad invicem ex illa causa; quæ autem sunt per accidens, non habent ordinem ad invicem. Non igitur sunt ex aliqua causa per se agente, sed solum per accidens hoc evenit: accidit enim docenti musicam, quod doceat hominem album, est enim præter ejus intentionem; sed intendit docere disciplinæ susceptibilem. Sic ergo proposito aliquo effectu dicemus, quod habuit aliquam causam ex qua non de necessitate sequeretur, quia poterat impediri ex aliqua alia causa concurrente per accidens: & licet illam causam concurrentem habeat reducere in aliquam causam altiore, tamen ipsum concursum, qui impedit, non est reducere in aliquam causam; & sic non potest dici, quod impedimentum hujus effectus vel illius procedit ex aliquo celesti principio: unde non oportet dicere, quod effectus corporum celestium ex necessitate proveviant in istis inferioribus.

Hinc est quod Damascenus dicit in II. Libro orth. Fidei cap. vii. circa med. quod corpora celestia non sunt causa generationis alicujus eorum quæ sunt, neque corruptionis eorum quæ corrumpuntur, quia scilicet non ex necessitate ex eis effectus proveniunt. Aristoteles etiam dicit in II. de somno & vigilia, versus finem, quod eorum quæ in corporibus sunt, signorum etiam celestium, velut aquarum, & ventorum, multa non eveniunt. Si enim aliquis alius vehementior isto accidit motus, quod futurum est signum, non fit, sicut & multa consueta bene, quæ fieri expediebat, dissoluta sunt propter alias digniores inclinationes. Ptolemæus etiam in Quadripartito dicit: Rursus nec estimare debemus quod superiora procedunt inevitabiliter, ut ea quæ divina dispositione contingunt, & quæ nullatenus sunt vitanda, nec non quæ veraciter, & ex necessitate proveniunt. In Centiloquio etiam dicit: Hæc indicia quæ tibi trado, sunt media inter necessarium, & possibile.

CAPUT LXXXVII.

Quod motus celestis corporum non sunt causa electionum nostrarum ex virtute animæ moventis.

I. Part. quæst. cxv. art. 4.

EST tamen attendendum, quod Avicenna vult tractat. x. Methaphys. cap. i. quod motus celestium corporum sint nostrarum electionum causæ, non quidem per occasionem tantum, sicut supra dictum est cap. lxxxv. sed per se. Ponit enim corpora celestia esse animata: unde oportet cum motus celestis sit ab anima, & sit motus corporis, quod sicut in quantum est motus corporis, habet virtutem transmutandi corpora, ita in quantum est ab anima, habet virtutem imprimendi in animas nostras; & sic motus celestis sit causa electionum nostrarum, & voluntatum: ad quod etiam redire videtur positio Albumasar in

primi sui Introductorii. Hæc autem positio irrationalis est: sicut supra dictum est.

primi sui Introductorii. Hæc autem positio irrationalis est: sicut supra dictum est. Omnis enim effectus qui est per instrumentum aliquod ab efficiente procedens, oportet esse proportionatum instrumento, sicut & agenti: non enim quolibet instrumento utimur ad quemlibet effectum: unde illud non potest fieri per aliquod instrumentum ad quod nullo modo se extendit actio instrumenti. Actio autem corporis nullo modo se extendit ad immutationem intellectus, & voluntatis, ut supra cap. lxxxiv. & lxxxv. ostensum est, nisi forte per accidens, in quantum ex his immutatur corpus, sicut prædictum est. Impossibile est ergo quod anima celestis corporis, si sit animatum, in intellectum, & voluntatem imprimat mediante motu celestis corporis.

2. Amplius. Causa agens particularis in agendo, similitudinem gerit causæ agentis universalis, & est exemplum ejus. Si autem anima humana in aliam animam humanam aliquid per operationem corporalem imprimeret, sicut cum per significationem vocis suam intelligentiam parit, actio corporalis quæ est ab una anima, non pervenit ad aliam nisi mediante corpore: vox enim prolata immutat organum auditus, & sic à sensu percepta pervenit ejus signatum usque ad intellectum. Si igitur anima celestis aliquid imprimat in animas nostras per motum in corpore, actio illa non pervenit usque ad animam nostram nisi per mutationem corporis nostri: quæ quidem non est causa nostrarum actionum, sed occasio tantum, sicut ex præmissis cap. lxxxv. in fine patet. Non igitur erit motus celestis causa nostrarum electionum nisi per occasionem tantum.

3. Item. Cum movens, & motum oportet simul esse, ut probatur in VII. Physic. text. comm. xv. oportet quod ad primo movens proveniat motus usque ad ultimum quod movetur, quodammodo ordine, ut scilicet movens per id quod est sibi proximum, moveat id quod est ab eo distans. Corpori autem celesti, quod moveri ponitur ab anima sibi conjuncta, propinquius est corpus nostrum quam anima, quæ non habet ordinem ad corpus celeste nisi mediante corpore: quod ex hoc patet, quia intellectus separatus nullum habet ordinem ad corpus celeste, nisi forte movens ad motum. Immutatio igitur corporis celestis ab anima ejus procedens non pertingit ad animam nostram nisi mediante corpore. Ad motum autem corporis non movetur anima nisi per accidens nec immutationem corporis sequitur electio nisi per occasionem, ut dictum est (cap. lxxxv. Motus igitur celestis non potest esse causa electionum nostrarum per hoc quod est ab anima.

4. Præterea. Secundum positionem Avicennæ, in compend. de anima cap. x. & quorundam Philosophorum aliorum Averrois, III. de Anima com. v. intellectus agens est quedam substantia separata, quæ quidem agit in animas nostras, in quantum facit intellecta in potentia esse intellecta in actu. Hoc autem fit per abstractionem ab omnibus materialibus dispositionibus, ut patet ex his quæ dicta sunt in secundo Libro cap. lxxvi. & lxxix. Quod igitur agit directe in animam, non agit in eam per motum corporeum, sed magis per abstractionem ab omni corpore. Anima igitur cæli, si sit animatum, non potest esse causa electionum nostrarum, vel intelligentiarum per motum cæli.

Per easdem etiam rationes potest probari, quod motus cæli non sit causa electionum nostrarum per virtutem substantiæ separatæ, si quis ponat cælum non esse animatum, sed à substantia separata moveri.

CAPUT LXXXVIII.

Quod substantiæ separatae creatæ non possunt esse causa directæ electionum, & voluntatum nostrarum.

I. Part. quæst. cxv. art. 4. Et I. 2. quæst. ix. art. 1. & 2. art. 9.

NON est autem æstimandum quod animæ cælorum, si quæ sint, vel quæcumque aliæ substantiæ intellectuales separatæ creatæ possint directe voluntatem nobis immittere, aut electionis nostræ causa esse.

1. Omnium enim creatorum actiones sub ordine divinæ providentiæ continentur, unde præter leges ipsius agere non possunt. Est autem providentiæ lex ut unumquodque immediate à proxima sibi causa moveatur. Causa igitur superior creatæ, tali ordine prætermissa, nec movere, nec agere potest. Proximum autem motivum voluntatis est bonum intellectum, quod est suum objectum, & movetur ab ipso sicut visus à colore. Nulla igitur substantia creatæ potest movere voluntatem nisi mediante bono intellecto. Hoc autem est in quantum manifestat ei aliquid esse bonum ad agendum, quod est persuadere. Nulla igitur substantia creatæ potest agere in voluntatem, vel esse causa electionis nostræ nisi per modum suadentis.

Item. Ab illo agente aliquid natum est movere, & pati, per cuius formam reduci potest in actum: nam omne agens agit per formam suam. Voluntas autem reducitur in actum per appetibile, quod motum desiderii ejus quietat in solo autem bono divino quietat desiderium voluntatis sicut in ultimo fine, ut ex prædictis patet. Solus igitur Deus potest movere voluntatem per modum agentis.

3. Adhuc. Sicut in re in animata se habet inclinatio naturalis ad proprium finem, quæ appetitus dicitur naturalis, ita se habet in substantia intellectuali voluntas, quæ dicitur appetitus intellectualis. Inclinationes autem naturales dare non est nisi illius qui naturam instituit, Ergo & voluntatem inclinare in aliquid non est nisi ejus, qui est naturæ intellectualis causa. Hoc autem solius Dei est, sicut ex superioribus Lib. II. cap. xxi. patet. Ipse igitur solus voluntatem nostram in aliquid inclinare potest.

4. Amplius. Violentum, ut dicitur in III. Ethic. cap. 1. est cujus principium est extra, nil conferente vim passo. Si igitur voluntas moveatur ab aliquo exteriori principio, erit violentus motus. Dico autem moveri ab extrinseco principio quod moveat per modum agentis, & non per modum finis. Violentum autem voluntario repugnat. Impossibile est igitur quod voluntas moveatur à principio extrinseco quasi ab agente; sed oportet quod omnis motus voluntatis ab interiori procedat. Nulla autem substantia creatæ conjungitur animæ intellectuali quantum ad sua interiora nisi solus Deus, qui solus est causa ipsius, & susinens eam in esse. A solo igitur Deo potest motus voluntarius causari.

5. Adhuc. Violentum opponitur naturali, & voluntario motui, quia utrumque oportet quod sit à principio intrinseco. Agens autem exterius sic solum naturaliter movet, in quantum causat in mobili intrinsecum principium motus, sicut generans, quod dat formam gravitatis corpori gravi generato, movet ipsum naturaliter deorsum. Nihil autem aliud extrin-

trinsecum movere potest absque violentia corpus naturale, nisi forte per accidens, sicut removens prohibens quod magis vitur motu naturali, vel actione quam causet ipsum. Illud igitur solum agens potest causare motum voluntatis absque violentia quod causat principium intrinsecum huius motus, quod est potentia ipsa voluntatis. Hoc autem est Deus, qui animam solus creat, ut in secundo Lib. cap. XXI. & LXXXVII, ostensum est. Solutus igitur Deus potest movere voluntatem per modum agentis absque violentia.

Hinc est quod dicitur Prov. XXI. 1. Cor. Regis in manu Domini: & quocumque voluerit, inclinabit illud: & ad Philip. 11. 13. Deus est qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona voluntate.

CAPUT LXXXIX.

Quod motus voluntatis causatur à Deo, & non solum à voluntate.

Udam vero non intelligentes qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare possit absque præiudicio libertatis voluntatis, conati sunt has auctoritates male exponere, ut scilicet dicerent, quod Deus causat in nobis velle, & perficere, in quantum dat nobis virtutem volendi; non autem sic quod faciat nos velle hoc vel illud, sicut Origenes exponit in III. Periarchon, liberum arbitrium defendens contra auctoritates prædictas. Et ex hoc processisse videtur opinio quorundam, qui dicebant, quod providentia non est de his quæ subsunt libero arbitrio, scilicet de electionibus; sed providentia refertur ad exteriores eventus. Non enim qui elegit aliquod consequi, vel perficere, puta ædificare, vel ditari, semper poterit ad hoc pervenire; & sic eventus actionum nostrarum non subjacent libero arbitrio, sed providentia disponuntur.

Quibus quidem, auctoritatibus sacræ Scripturæ resistitur evidenter: dicitur enim Isa. XXVI. 12. Omnia opera nostra operatus es (1) in nobis, Domine: unde non solum virtutem volendi à Deo habemus, sed etiam operationem.

Præterea. Hoc ipsum quod Salomon Prov. XXI. 1. dicit, Quocumque voluerit, inclinabit illud, ostendit non solum divinam causalitatem ad potentiam voluntatis extendi, sed etiam ad actum ipsius.

Item. Deus non solum dat rebus virtutem, sed etiam nulla res potest propria virtute agere, nisi agar in virtute ipsius, ut supra cap. LXX. huius Lib. ostensum est. Ergo homo non potest virtute voluntatis sibi data uti, nisi in quantum agit in virtute Dei. Illud autem in cuius virtute agens agit, est causa non solum virtutis, sed etiam actus: quod in artifice apparet, in cuius virtute agit instrumentum, etiam quod ab hoc artifice propriam formam non accipit, sed solum ab ipso applicatur ad actum. Deus igitur est causa nobis non solum voluntatis, sed etiam volendi.

Amplius. Perfectius invenitur ordo in spiritualibus quam in corporalibus. In corporalibus autem omnis motus causatur à primo motu. Oportet igitur quod in spiritualibus omnis motus voluntatis à prima voluntate causetur, quæ est voluntas Dei.

Adhuc. Superius cap. LXX. ostensum est quod Deus est causa omnis actionis, & operatur in omni agente. Est igitur causa motuum voluntatis.

(1) In Vulgarâ deest in.

6. Item. Arguit Aristoteles in VIII. Eudemica Ethica per hunc modum. Huius quod aliquis intelligat, consiliatur, & eligat, & velit, oportet aliquid esse causam; quia omne novum oportet quod habeat aliquam causam. Si autem est causa ejus aliud consilium, & alia voluntas præcedens, cum non sit procedere in his in infinitum, oportet devenire ad aliquid primum. Huiusmodi autem primum oportet esse aliquid quod est melius ratione: nihil autem est melius intellectu, & ratione nisi Deus. Est igitur Deus primum principium nostrorum consiliorum, & voluntatum.

Quod electiones & voluntates humane subsuntur divinæ providentiæ.

CAPUT XC.

Ex quo patet quod oportet etiam voluntates humanas, & electiones, divinæ providentiæ subsedit esse.

1. Omnia enim quæ Deus agit, ex ordine providentiæ suæ agit. Cum igitur ipse sit causa electionis, & voluntatis nostræ, & electiones, & voluntates nostræ divinæ providentiæ subsuntur.

2. Amplius. Omnia corporalia per spiritualia administrantur, sicut superius cap. LXXV. est ostensum. Spiritualia autem agunt in corporalia per voluntatem. Si igitur electiones, & motus voluntatum, intellectualium substantiarum ad Dei providentiam non pertinent, sequitur quod etiam corporalia ipsius providentiæ subtrahantur; & sic totaliter nulla erit providentia.

3. Item. Quanto aliqua sunt nobiliora in universo, tanto oportet quod magis participent ordinem in quo bonum universi consistit: unde Aristoteles in II. Physic. text. com. XLIV. arguit antiquos Philosophos, qui ponebant casum, & fortunam in constitutione cælestium corporum, non autem in inferioribus rebus. Substantiæ autem intellectuales sunt nobiliores substantiis corporalibus. Si igitur substantiæ corporales quantum ad suas substantias, & actiones cadunt sub ordine providentiæ, multo magis substantiæ intellectuales.

4. Præterea. Ea quæ sunt propinquiora fini, magis cadunt sub ordine qui est ad finem; nam eis mediatis etiam alia ordinantur in finem. Actiones autem substantiarum intellectualium propinquius ordinantur in Deum sicut in finem quam actiones aliarum rerum, sicut supra cap. L. ostensum est. Magis igitur cadunt actiones intellectualium substantiarum sub ordine providentiæ qua Deus omnia in se ipsum ordinat, quam actiones aliarum rerum.

5. Adhuc. Gubernatio providentiæ ex amore divino procedit, quo Deus res à se creatas amat: in hoc enim præcipue consistit amor quod amans amato bonum velit. Quanto ergo Deus aliqua magis amat, tanto magis sub ejus providentia cadunt. Hoc autem & sacra Scriptura docet in Psal. CXLIV. 20. dicens: Dominus custodit omnes diligentes se: & etiam Philosophus in X. Ethic. cap. x. tradit dicens, quod Deus maxime curat de his qui diligunt intellectum, tamquam de suis amicis: ex quo etiam habetur quod maxime substantiæ intellectuales amat. Sub ejus igitur providentia cadunt eorum voluntates, & electiones.

6. Amplius. Bona interiora hominis quæ ex voluntate procedunt, sunt magis propria hominis quam illa quæ extra ipsum sunt, ut adeptio divitiarum, vel si quid aliud est huiusmodi: unde per illa homo dicitur esse bonus, non autem per ista. Si igitur electiones humane & voluntatis motus non cadunt sub divina providentia, sed solum exteriores proventus; verius erit quod res humane sunt extra providentiam, quam quod providentiæ subsint: quod quidem ex persona blasphemantium inducitur Job XXI. 14. Circa cardines cæli perambulatur, nec nostra considerat: & Ezech. IX. 9. Dereliquit Dominus terram, & Dominus non videt: & Thren. III. 37. Quis est iste qui dixit ut fieret, Domino non jubente?

(1) In Vulgarâ deest in.

luntate, & electione dependent, sunt magis propria hominis quam illa quæ extra ipsum sunt, ut adeptio divitiarum, vel si quid aliud est huiusmodi: unde per illa homo dicitur esse bonus, non autem per ista. Si igitur electiones humane & voluntatis motus non cadunt sub divina providentia, sed solum exteriores proventus; verius erit quod res humane sunt extra providentiam, quam quod providentiæ subsint: quod quidem ex persona blasphemantium inducitur Job XXI. 14. Circa cardines cæli perambulatur, nec nostra considerat: & Ezech. IX. 9. Dereliquit Dominus terram, & Dominus non videt: & Thren. III. 37. Quis est iste qui dixit ut fieret, Domino non jubente?

Videntur autem quædam in doctrina sacra secundum prædictam sententiam sonare. Dicitur enim Eccli. XV. 14. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui: & infra: Apposuit tibi aquam, & ignem: ad quod volueris, porriges manum tuam. Ante hominem vitam, & mors, bonum, & malum: quod placuerit ei, dabitur illi: & Deut. XXX. 15. Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam, & bonum, & converso mortem, & malum. Hæc autem verba ad hoc inducuntur, ut homines esse liberi arbitrii ostendantur, non ut eorum electiones à divina providentia subtrahantur. Et similiter quod Gregorius Nyssenus dicit in Libro quem de homine fecit, qui inscribitur de Provid. cap. VIII. & ult. Providentia est eorum quæ non sunt in nobis, non autem eorum quæ sunt in nobis: & Damascenus eum sequens, dicit in secundo Libro orthod. Fidei cap. xxx. quod ea quæ sunt in nobis, Deus prænoscit, sed non prædeterminat: exponenda sunt, ut intelligantur ea quæ sunt in nobis, divinæ determinationi non esse subiecta quasi ab ea necessitate accipientia.

CAPUT XCI.

Quomodo res humane ad superiores causas reducuntur.

Ex his ergo quæ supra ostensa sunt, colligere possumus, quomodo humana ad superiores reducuntur causas, & non aguntur fortuito. Nam electiones, & voluntates immediate à Deo disponuntur; cognitio vero humana ad intellectum pertinens à Deo medianibus Angelis ordinatur; ea vero quæ ad corporalia pertinent, sive sint interiora, sive exteriora, in usum hominis venientia, à Deo medianibus Angelis, & cælestibus corporibus dispensantur. Huius autem ratio generaliter una est. Nam oportet omne multiforme, & mutabile, & deficere potens, reduci sicut in principium in aliquod uniforme, & immutabile, & deficere non valens. Omnia autem quæ in nobis sunt, inveniuntur esse multiplicia, variabilia, & defectibilia. Patet enim quod electiones nostræ multipliciter habent, cum in diversis, & à diversis diversa eligantur. Mutabiles etiam sunt, tum propter animi levitatem, qui non est firmatus in fine ultimo, tum etiam propter mutationem rerum quæ nos extra circumstant. Quod autem defectibiles sint, hominum peccata testantur. Divina autem voluntas uniformis est, quia unum volendo, omnia alia vult; & immutabilis, & indeficiens est, ut ostensum est in primo Libro cap. XLII. & LXXV. Oportet ergo omnium voluntatum, & electionum motus in divinam voluntatem reduci, non autem in aliquam aliam causam, quia solus Deus nostrarum voluntatum, & electionum causa est. Similiter autem intelligentia nostra multiplicationem habet, quia ex multis sensibilibus veritatem intelligibilem quasi con-

gregamus. Est etiam mutabilis, quia ex uno in aliud discurrendo procedit; ex notis ad ignota proveniens. Est etiam defectibilis propter permutationem phantasiæ, & sensus, ut errores hominum ostendant.

Angelorum autem cognitiones sunt uniformes, quia ab ipso uno veritatis fonte, scilicet Deo, accipiunt veritatis cognitionem. Est etiam immobilis: quia non discurrendo ab effectibus in causas, aut è converso, sed simplici intuitu puram veritatem de rebus intuentur. Est etiam indefectibilis; cum ipsas rerum naturas, seu quidditates intueantur per se ipsas: circa quas non potest intellectus errare, sicut nec sensus circa propria sensibilia; nos autem quidditates rerum ex accidentibus, & effectibus cognoscimus. Oportet ergo quod nostra intellectualis cognitio reguletur per Angelorum cognitionem. Rursus de corporibus humanis, & exterioribus, quibus homines vivunt, manifestum est quod est in eis multiplicitas commixtionis, & contrarietatis, & quod non semper eodem modo moventur, quia motus eorum non possunt esse continui, & quod defectibilia sunt per alterationem, & corruptionem; corpora autem cælestia sunt uniformia, utpote simplicia, absque omni contrarietate existentia; motus etiam eorum sunt uniformes, continui, & semper eodem modo se habentes; nec in eis potest esse corruptio, vel alteratio. Unde necessarium est quod corpora nostra, & alia quæ in usum nostrum veniunt, per motum cælestium corporum regulentur.

CAPUT XCII.

Quomodo dicitur aliquis bene fortunatus, & quomodo adjuvatur homo ex superioribus.

Ex his autem apparere potest quomodo aliquis possit dici bene fortunatus. Dicitur enim alicui homini bene secundum fortunam contingere quando aliquod bonum accidit sibi præter intentionem, sicut cum aliquis fodiens in agro invenit thesaurum, quem non quærebat. Contingit autem aliquem operantem præter intentionem operari propriam; non tamen præter intentionem alicujus superioris, cui ipse subest; sicut si dominus aliquis præcipiat alicui servo quod vadat ad aliquem locum quo ipse alium servum jam miserat illo ignorantem; inventio conservi est præter intentionem servi missi, non autem præter intentionem domini mittentis; & ideo licet per comparationem ad hunc servum sit fortuito, & casuale, non tamen per comparationem ad dominum, sed est aliquid ordinatum. Cum igitur homo sit ordinatus secundum corpus sub corporibus cælestibus, secundum intellectum vero sub Angelis, secundum voluntatem autem sub Deo; potest contingere aliquid præter intentionem hominis, quod tamen est secundum ordinem cælestium corporum, vel dispositionem Angelorum, vel etiam Dei. Quamvis autem Deus solus directe ad electionem hominis operetur, tamen actio Angelis operatur aliquid ad electionem hominis per modum persuadentis; actio vero corporis cælestis per modum disponentis, in quantum corporales cælestium corporum impressiones in corpora nostra disponunt ad aliquas electiones. Quando igitur aliquis ex impressione cælestium corporum, & superiorum causarum secundum prædictum modum inclinatur ad aliquas electiones sibi utiles, quarum tamen utilitatem propria ratione non cognoscit, & cum hoc ex lumine intellectualium substantiarum illuminatur in-